

Η ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ ΣΑΝΑΖΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά
τὴν 2 Ἀπριλίου 1972
ἡμέραν ΚΥΡΙΑΚΗΝ
καὶ ὥραν: 20.30 - 21.00

Τὴν ἐκπομπὴν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καὶ ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦ ἡ ΚΑΒΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ.

- 160²⁵
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀγαπητέ μου Δημήτρη, σήμερα ἔχομε Κυριακὴ τῶν Βαΐων καὶ τὴν ἐρχόμενη Κυριακὴ, Πάσχα... θαντάζομαι ὅτι θά ἔχομε πολλὰ νὰ θυμηθοῦμε ἀπὸ τίς ἀνάλογες ἐποχές τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀσφαλῶς ἔχομε πολλὰ, μὰ πρὶν θυμηθοῦμε τὰ προπασχαλινὰ καὶ τὴν ἄλλη ἐβδομάδα τὰ πησχαλιάτικα... ἔχομε κάτι ἄλλο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σάν τί ἄλλο;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διαμαρτυρίες ἀκροατῶν μας. Τηλεφωνήματα καὶ γράμματα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιὰ ποιο ζήτημα;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σέ δύο μας συναντήσεις, μιλήσαμε γιὰ τίς ὀμορφιές καὶ τίς καλλονές τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας. Εἴχαμε λοιπὸν μερικές διαμαρτυρίες καὶ ἴσως λίγο δικαιολογημένες. Κάποιος μοῦ εἶπε: Πῶς δέν ἀναφέρατε τὴν γιαγιά μου ποὺ ἔφησε ἐποχὴ μὲ τὴν ὀμορφιά τῆς στήν παλαιά Ἀθήνα; Μὰ πῶς μπορούσαμε νὰ ικανοποιήσωμε τὴν πληθώρα τῆς ἀθηναϊκῆς ὀμορφιάς;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καὶ τώρα θά σοῦ κάνω μιὰ ἐκπληξι. Μοῦ μιλήσανε κι' ἐμένα γιὰ μιὰ παλαιά καλλονή, ποὺ ἴσως νὰ τὴν ἔχεις ἀκούσει. Δέν θυμάμαι τὸ ἐπώνυμό της, μὰ θυμάμαι ὅτι τὴν λέγανε Βενετία...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τὴν Βενετία; Μὰ βέβαια ἦτανε καλλονὴ ἡ Βενετία Μπενηφάλτη. Καὶ μάλιστα τόσο ὀμορφη, ποὺ οἱ ἀθηναῖοι λέγανε ὅπως οἱ Ἴταλοὶ λένε γιὰ τὴν Νεάπολι. Νὰ δῆς τὴν Βενετία καὶ ὕστερα

νά πεθάνης...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Βέντερε Νάπολι. Ή ποί μορίρε ... Τόσο ὀμορφη ἦτανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καταπληκτικῆς ὀμορφιάς κόρη. Ἡ καταγωγή της ἦτανε ἀπό τήν Καλαμάτα. Κόρη Μπενηφάλτη, πού εἶχε παντρευτεῖ ἕναν ἀθηναῖο ἀνώτερο διπλωματικό τόν Σιτσιλιάνο. Πέθανε σχετικῶς νέα ἡ Βενετία μὰ οἱ παλαιοὶ ἀθηναῖοι ἀκόμα θυμοθυτιὰ τήν ὀμορφιά της καί ἀναφέρουν τό ὄνομά της μέ σεβασμό. Λένε μάλιστα, ὅτι ἕνας ποιητής τῆς παλιᾶς Ἀθήνας, ὁ Βουγιουκλάκης, πού εἶχε ψευδώνυμο - καλλιτεχνικό ψευδώνυμο Δ ό γ η ς, τῆς εἶχε γράφει κι' ἕνα τετράστιχο :

Γλυκυτάτη Βενετία
σεῖς θά εἶσθε ἡ αἰτία
πού φορᾶμε τά καλά μας
γιά νά πᾶμε στάς Καλάμας !...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Εἶπες ποιητής : Βουγιουκλάκης ; Γι' αὐτόν δέν μιλήσαμε ποτέ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν ἔτυχε. Ἴσως ὁμως νά μὴν παρουσίαζε καί μεγάλο ἐνδιαφέρον μ' ὄλο πού ἦτανε τύπος τῆς παλιᾶς Ἀθήνας. Ἡμουνά παιδί καί τόν ἔβλεπα ν' ἀνεβοκατεβαίνει τήν ὁδόν Σταδίου, μέ τό ἀπαραίτητο μονύελο στά μάτι του καί τό ὑπερ-ἀπαραίτητο κόκκινο γαρύφαλο στήν κομβιοδόχη του. Τό κουτσομπολιό μάλιστα τῆς Ἀθήνας, ἔλεγε ὅτι εἶχε διαλέξει τό ψευδώνυμο Δ ό γ η ς, γιά νά γίνη ἄρχοντας στήν Βενετία !...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κι' ἔν δέν ἦτανε αὐτό ἀληθινό, πάντως ἦτανε ταιριασμένο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό κυριώτερο χαρακτηριστικό τῆς Βενετίας, ἦτανε τά μαύρα της ἀμυγδαλωτά μάτια πού γοητεύανε καί αἰχμαλωτίζανε τόν καθένα. Τόσο μάλιστα πού ἕνας ἄλλος ποιητής τῆς εἶχε γράφει... Νά, διάβασέ 'το ἐσύ Γιάγιο.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μαύρα μάτια. Ἀφιεροῦνται τῇ δεσποσύνῃ Βῆτα Μι. Βῆτα Μι, Βενετία Μπενηφάλτη. Μάτια μου μαύρα - γεμᾶτα λαύρα - μέ τρραννᾶτε κι' ὅταν περνᾶτε - μή μέ κοιτᾶτε - παραπατῶ... Δυό μάτια μαύρα γεμᾶτα λαύρα - πρίν μέ ζαλίσουν - καί μέ μεθύσουν - μ' αἰχμαλωτίσουν - δέν τά κοιτῶ !...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Ο ποιητής αυτός έμεινε άγνωστος. Λέγανε τότε ότι τό είχε γράφει αυτό τό έμμετρο έγκώμιον ό Σικόκος πού έξέδιδε τό περιφημο ήμερολόγιο του Σικόκου μιά φορά τόν χρόνο. Όμως ό ίδιος ό Σικόκος διέδιδε ότι τό είχε γράφει ό Γεώργιος Δροσί- νης πού ήθελε νά ηρατήση άνωνυμία.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Φαίνεται όμως ότι ή έποχή εκείνη, ήτανε έποχή τών άνωνύμων έρωτικών έκδηλώσεων, γιατί ό έρωτας ήτανε δειλός. Καί μέ τήν εύκαιρία αυτή, θυμάμαι άλλο ένα μικρό στόχούργημα από άγνω- στο επίσης ποιητή, πάλι γιά δύο μάτια. "Ακουσέ 'το :

Τά μάτια σου τά βλέπω καί ζαλίζομαι
 στ' όρκίζομαι - πώς τόσο μέ μεθένε
 τά μάτι α σου πού όταν μέ κοιτάζουνε
 μέ σφάζουνε - χωρίς νά μέ πονάνε,
 στά χείλη, αν έχης έτοιμο τό φέμμα σου
 τό βλέμμα σου - αλήθειες λέει μόνο
 κι' άγάπη μου, σαν έχης τά γινάτια σου
 τά μάτια σου - κοιτώ καί δέν θυμόνω !...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Ναί, τό ήξερα αυτό τό χαριτωμένο έγκώμιο πού είχε δημοσι- ευθει κι' αυτό χωρίς ύπογραφή, στά 1930 έδώ καί σαράντα χρό- νια. Λέγανε τότε πώς είχε γραφεί γιά τήν "Αννα Σταυρίδου τήν ώραιότητα εκείνη ήθοποιό πού παίζει άκόμη σήμερα στό θέατρο του Κώστα Μουσούρη καί διατηρεί τά ίχνη της παλαιάς της καλλονής

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

"Ητανε τόσο όμορφη ή "Αννα Σταυρίδη :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Καί όμορφη καί σιλουέττα, σιελφίς πραγματική τόσο πού ένας δικηγόρος καί συγγραφέας ό Νώντας Βαλσαμάκης της ειπε μιά μέρα : Κακώς σε λένε "Αννα, πρέπει νά λέγεσαι *ά ν α σ σ α*

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

"Όμως πάλι τό ρίξαμε στις όμορφιές άγαπητέ μου Δημήτρη καί ξεχνάμε τήν έπιχειρότητα. Σήμερα έχομε τών Βαίτων. Θυμάμαι ότι τά παιδιά τέτοια μέ ρα τραγουδούσανε : Βάγια βάγια τών βαγιών - τρώνε φάρι καί κολιό - καί τήν ήλλη Κυριακή τρώνε τό φητό άρνί...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι βρέ Γιάννο, ποῦ τό θυρήθηνες αὐτό ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αὐτές οἱ παιδικές ἀναμνήσεις εἶναι πάντα ἔντονες καί ἀλησμό-
νητες...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἔχε ις δίκαλο Γιάννο. Ἐγώ θυμᾶμαι σάν νά ἦτανε χτές, ὅτι
ἔδω καί πενήντα χρόνια, οἱ κανταδόροι μπαίνανε σέ βάρνες στό
Νέο Φάληρο, μέ κινθάρες καί μαντολῖνα καί τραγουδοῦσανε βαρ-
ναρόλλες ἰδίως τὰ βράδια πού φωτιζότανε τό Νέα Φάληρο ἀπό
τό φῶς τοῦ ~~φῶς~~ φεγγαριοῦ. Καί ξέρεις τί τραγουδοῦσανε ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν εἶναι ἀνάγκη νά μοῦ τό πῆς. Σίγουρα τήν περίφημη βαρναρόλ-
λα, τήν λ ε μ β ω δ ί α ὅπως τήν λέγανε τότε : Στήν βάρνα
μέσα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα : Στήν βάρνα μέσα... ἕνα τραγοῦδι πού θά τό ἄκουγα
μέ μεγάλη εὐχαρίστησι ἀπό τήν φωνή τῆς Κλειῶς.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Στήν βάρνα μέσα - ἀγαλιασμένοι

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἄς γυρίσωμε τώρα στήν Κυριακή τῶν Βαΐων καί τήν Μεγάλη Ἑβδο-
μάδα... Πρέπει νά ξέρης Γιάννο μου, ὅτι δέκα καί δεκαπέντε
ἡμέρες πρίν ἀπό τήν Λαμπρή, ἄρχιζε ἡ πασχαλινή προετοιμασία.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δηλαδή ; Τί εἶδους προετοιμασία ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἱ νοικοκυραῖοι τῆς παληᾶς Ἀθήνας, ξέρανε ὅτι θ' ἀντιμετωπί-
σουνε τό πρόβλημα τῆς προμηθείας τοῦ πασχαλινοῦ ἄμνοῦ τίς πα-
ραμονές τῆς Λαμπρῆς καί ἐφρόντιζαν νά ~~ἔχ~~ ἐξασφαλίσουν τόν
ὄβελία τους, ὅσο μπορούσανε πιά οἰκονομικά...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Οἰκονομικώτερα, πῶς δηλαδή ; Ἀφοράζανε τό ἄρνι τους δεκαπέντε
μέρες πρίν ; Καί πῶς τό διατηροῦσανε τότε πού δέν ὑπῆρχανε
φυγεῖα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μά δέν τό ἀγοράζανε σφαγμένο. Τό παίρνανε ζωντανό καί τό
ταῖζανε στήν ἀύλη τους ἢ τό περιβολάει τους. Βεχνάς ὅτι ὅλα
τά σπίτια τῆς παληᾶς Ἀθήνας εἶχανε περιβολάκια καί ἀύλεις ;

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Έχεις δίκαιο. Είχανε αυτήν τήν εύχέρεια νά ἔχουνε τήν στάνη στό σπίτι τους. Στάνη ἰδιωτικῆς χρήσεως. Στάνη Γιῶτα ΧΓ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβῶς. Περνούσανε στόν δρόμο τά κοπάδια μέ τ' ἄρνάκια. Τί νομίζεις πῶς ἦτανε ἡ παλιᾶ 'Αθήνα ; "Ένα μεγάλο χωριό.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Αφοῦ περνούσανε οἱ κατσιμάδες μέ τίς κασίκες πουλώντας γάλα μπορούσανε κέλλιστα νά περῶνε καί τά πρόβατα. ~~Καλά διαλαλούσε~~
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί διαλαλούσε ὁ πωλητής : "Έδῶ τά μανάκια... ἐδῶ τά θρεφτάρια. 'Ογδόντα τό ἄρνάκι τοῦ γαλάτου...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί ὀγδόντα ; 'Ογδόντα δραχμές τό ἄρνι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν εἴμαστε καλά. 'Ογδόντα λεπτά ἢ ὀκτῶ. Οὔτε μιά δραχμή δηλαδῆ. "Έτσι ἕνα ἄρνάκι ζωντανό ἕως πέντε διαδες, ἐκόστιζε τέσσερις δραχμές. 'Ο νοικοκύρης τό ἀγόραζε καί τό ἔφηνε στήν αὐλή του ὅπου τό τᾶιζε καλά καί τό ἄρνάκι ἀπό πέντε διαδες γινότανε ἑπτά ὀκτῶ διαδες.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ζωντανό. Σφαγμένο ὅμως ; Θά ἔχανε καμιά ὀκτῶ βέβαια.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πάλι τόν συνέφερε τόν ἀθηναῖο νοικοκύρη. Μέ τέσσερις δραχμές εἶχε ἐξασφαλίσει ἕνα ἄρνι ἑπτά ὀκτῶ διαδες. Πενήντα λεπτά τήν ὀκτῶ τοῦ ἐρχότανε. Φυσικά θά πλήρωνε καί μιά δραχμή γιά τό σφάξιμο...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Αλήθεια, αὐτό δέν τό σιέφτημα. Τό ἄρνι ἦτανε ζωντανό. Ποιός θά τό ἔσφαζε ; "Οχι βέβαια ἡ νοικοκυρά τοῦ αἰσπιτιοῦ...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ασφαλῶς ὄχι. Τό Μεγάλο Σάββατο, ἀπό τό πρωῖ πρωῖ, ἀντηλαλοῦσε κάθε γειτονιά μέ φωνές : Ποιός ἔχει... ἄρνι γιά σφάξιμο... Ποιός ἔχει ἄρνι γιά σφάξιμο... .
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Σῶπαινε βρέ ἀδελφέ... Γυρίζανε οἱ σφάχτες στούς δρόμους ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί γυρίζανε καί διαλαλούσανε τήν δουλειά τους καί ~~ἀφῆριστε~~ ἔβγαινε κάθε νοικοκυρά στήν πόρτα της : Καλέ σφάχτη. Πόσο θέλεις γιά ἕνα ἄρνι ; 'Η τιμή ἦτανε σχεδόν καθωρισμένη, μιά δραχμή καί τό τεμάρι... 'Ο σφάχτης θά ἔπαιρνε καί τήν προβιά, γιατί θά ἔγδερνε τό ἄρνι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ποῦ σφαζότανε τό ἀρνί ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ποῦ ἄλλοῦ παρά στήν αὐλή τοῦ σπιτιοῦ. Καί ἦτανε δρᾶμα γιατί τά παιδιά, δέν θέλανε νά σφαχτῆ τό ἀρνάκι μέ τό ὅποιοι παίζανε τόσες μέρες καί ἡ μητέρα ἔκλεινε τά παιδιά σ' ἓνα δωμάτιο καί ἔτελεῖτο ἡ θυσία...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δηλαδή, βάρβαρη κατάστασις...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δυστυχῶς ἔτσι ἦτανε. Ταυτόχρονα, μαζί μέ τούς σφάχτες πού κυκλοφοροῦσανε στίς γειτονιές, γυρίζανε καί ἄλλοι προπασχαλιᾶ-τικοί ἔμποροι πού διαλαλοῦσανε τό ἐμπόρευμά τους.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ " Ἄλλου εἴδους ἐμπόρευμα δηλαδή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σοῦβλες γιά τό φῆσιμο τοῦ ἀρνιοῦ. ' Ἐδῶ οἱ καλές σοῦβλες... Σοῦβλες γι' ἀρνιά... σοῦβλες γιά κοκορέτσι ... Οἱ ἀθηναῖοι στέλνανε συνήθως τό ἀρνί τους στόν φούρνο τῆς γειτονιάς μὰ κάθε ~~πρωί~~ χρόνο τήν παθαίνανε, γιατί οἱ φούρνοι δέν προλαβαίνανε νά φῆσουν τόσα ἀρνιά, τόσους ταβάδες καί ὑπῆρχαν νοικοκυραῖοι πού τρώγανε στίς τέσσερις τό ἀπόγευμα τό μεσημεριανό τους φαγητό. Τότε παίρνανε τήν ἀπόφασιν... Τοῦ χρόνου, θά τό σουβλίσωμε στό σπίτι. Καί ἔτσι ὑπῆρχε πάντα πελατεία γιά σοῦβλες

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ " Ἄλλη μία προπασχαλινή προετοιμασία, θά ἦτανε τό βάψιμο τῶν αὐγῶν. Αὐτή νομίζω ὅτι γινότανε στερεότυπα τήν Μεγάλη Πέμπτη

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μόνο τά αὐγά ; Τήν Μεγάλη Πέμπτη ἐτοιμάζανε οἱ ἀθηναῖες καί τά τσουρέκια τους, ἐνῶ τό Μέγα Σάββατο, ἦτανε καθωρισμένο γιά τά πασχαλινά κουλουράκια.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Βλέπεις δέν ὑπῆρχε τότε ἡ εὐχέρεια τῶν ζαχαροπλατσειῶν. Καμμιά ἀθηναῖα νοικοκυρά δέν καταδεχότανε ν' ἀγοράσῃ ἔτοιμο τσουρέκι καί ἔτοιμα κουλουράκια. Καί ἡ μιά νοικοκυρά ἔδινε στήν ἄλλη τήν συνταγή της πού τήν θεωροῦσε μοναδική. Νά κάνης τά κουλουράκια σου κυρία Ἀφροδίτη μου μέ τήν δική μου συνταγή πού μου τήν ἔδωσε μιά σμυρνή... καί ξέρεις τί εἶναι τά σμυρνέϊκα κουλουράκια ; Λυώνουνε στό στόμα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Έτσι λοιπόν, ή άθηναϊκή γειτονιά, ήτανε γεμάτη από μυρουδιές τήν Μεγάλη Πέμπτη. Κι'όπως τά σπίτια ήτανε χαμηλά και οί κουζίνες συνήθως στό ισόγειο, διάχυτες βγαίνανε οί μυρουδιές στόν δρόμο. Μυρουδιά από τό τσουρέκι πού φηνότανε στους φούρνους, μυρουδιά από τό ξείδι πού τό χρησιμοποιούσαν στό βάψιμο των αύγών και μυρουδιά από άσβέστη...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ο άσβέστης σε τί χρειαζότανε πάλι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αυτό θα τό ποϋμε άργότερα, άφοϋ πρώτα θυμηθούμε κανένα παλαιό τραγοϋδι. "Ας άφήσωμε τήν Κλειώ να διαλέξη μόνη της...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Εϋπνα και μήν άργεις
τόση ώρα μαρτερω...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Και τώρα περιμένω να μου πής για τον άσβέστη της Μεγάλης Πέμπτης.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν ήτανε ειδικά της μεγάλης Πέμπτης ή μυρουδιά του άσβέστη. 'Από τήν Μεγάλη Τρίτη ~~ήτανε~~ άρχιζε αυτή ή μυρουδιά, γιατί κάθε άθηναία νοικουρά, ιδίως στα χαμηλά λαϊκά σπιτάκια, θεωρούσε έπιβεβλημένο καθήκον ν'άσπρίση τήν κουζίνα της πού όλο τον χρόνο μαύριζε από τά ξύλα και τά κάρβουνα. Φυσικά τήν μυρουδιά του άσβέστη τήν αντιλαμβανότανε πρώτη ή πιο κοντινή γειτόνισσα κι'έρωτούσε :

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ (μέ γυναικεία φωνή) Καλέ άσπρίζετε κυρία Πηνελόπη μου ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ (έπίσης) Τί να κάνω κυρεί Φαιναρέτη μου ; Μαύρη και σκοταδιασμένη γίνεται ή κουζίνα όλοχρονίς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι'έγω θ'άσπρίσω αύριο. Τί χρώμα τήνε κάνετε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φιστικιά. Πήρα λίγο πράσινο χρώμα και Ξρριξα στόν άσβέστη γιατί του άντροϋ μου, του άρέσει τό φιστικί τό χρώμα

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ελόγου μου θάν τήνε κάνω ρόζ... θα ρίξω λίγο κόκκινο στόν άσβέστη και θα γίνη ρόζ να ξανοίγει τό κέφι του άνθρώπου...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μέ τό καλό κυρία Φαιναρέτη μου. Κι'άπό χρόνου...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εύχριστῶ κυρία Πηνελόπη μου. Νά ζησωμε καί ν'άσπρίσωμε.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ετσι ἡ Μεγαλοβδομάδα ἦτανε ἡ περίοδος τῆς γενικῆς καθαριότη-
τος στ'ἀθηναϊκά σπίτια. Κατά τίς ἔνδεκα πρὶν ἀπὸ τὸ μεσημέρι
τῆς Μεγάλης Πέμπτης, γέμιζε ὁ δρόμος μὲ παιδικές χαρούμενες
φωνές.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί γινότανε δηλαδή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Αρχιζαν στά σχολεῖα οἱ διακοπές τοῦ Πάσχα. "Ἐξη ὁλόκληρες
ἡμέρες. Φαντάσου χαρά καί ἀγαλλίσεις τοῦ παιδικοῦ κόσμου. Τό-
τε δέν ὑπῆρχαν τὰ δεκαπενθήμερα τῶν μικρῶν διακοπῶν τὰ Χρι-
στούγεννα καί τῆς Λαμπρῆς. Ὑπῆρχε ἄλλο σύστημα πού εἶχε δι-
ατυπωθεῖ καί ἔμμετρα : Τρεῖς τὰ Γέννα, τρεῖς τὰ Φῶτα καί ἔξη
τὴν Ἀνάστασι...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάσου λοιπὸν τὴν χαρά τῶν παιδιῶν. Τὸ σχολεῖο κλειστό,
τὸ σπίτι ἀπαγορευμένο ἀφοῦ ἀσπρίζανε, καθαρίζανε, σφουγγαρί-
ζανε, ζυμώνανε τσουρέκια, βάφανε αὐγά... Κα μιά μητέρα δέν
θά ἤθελε τὰ παιδιὰ της μέσ'τὰ πόδια της . Καί ἦτανε φυσικό
νά γεμίζη ὁ δρόμος ἀπὸ παιδικές φωνές τῶν ἀγοριῶν πού παίζα-
νε ἀμπάριζα ἢ τοὺς κλέφτες καί ἀστυνόμους καί τῶν κοριτσοῦν
πού παίζανε τίς κουμπάρες ἢ τὸ τσίμπι-τσίμπι-τσιμπιτό...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτά ὅλα τὰ παιδικὰ παιγνίδια κἀθε ἐποχῆς, θά ἔπρεπε νά με-
λετηθοῦν καί νά ἐρευνηθοῦν ἀπὸ εἰδικούς ἐρευνητάς, γιατί εἶ-
ναι ὅλα ἀκατανόητα καί ἀνόητα ταυτόχρονα. Θυμᾶμαι ἓνα κορι-
τσίτσι νο παιγνίδι : "Ἐχω πάπλωμα χρυσό - ἔχω καί μεταξωτό.
Σῦρε φέρε νά τὸ ἰδῶ - Τὸ ἔχει ὁ γυιός μου στὸ σχολεῖο. "Ἐμαθα
πῶς πέθανε - Ποιὸς παπᾶς τὸν ἔθαψε ; Καί τραγουδοῦσαν ὕστε-
ρα ὅλα τὰ κοριτσάκια μαζί : Ὁ παπᾶς ὁ γούμενος - μὲ τὰ γου-
μενάκια του - καί μὲ τὰ παιδάκια του... Καί ξεσπάγανε σέ
παταγῶδες γέλιο... χωρὶς λόγο καί ἀφορμὴ !...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν καταλαβαίνεις ; Ἡ παιδική φαντασία εἶναι ἀδέσμευτη καί ἀχαλίνωτη. Ὅλα αὐτά τὰ παιδικά παιγνίδια, εἶναι ἀσφαλῶς παλαιολιθίου προελεύσεως, ἴσως ἀπό τό Βυζάντιο, ὅπως ἡ ἀμπάριζα ἀκόμη θετικώτερα ἐπηρεάζονται ἀπό τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς τῶν μεγάλων, ὅπως οἱ κλέφτες καί ἀστυνόμοι πού εἶναι μιὰ πραγματικότης τῆς ζωῆς...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ σωστά. Ὅπως τό κυνηγητό, τὰ βαρελάκια πού εἶναι ἔστικτο ἀθλητισμοῦ...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὅπως οἱ κουμπάρες πού εἶναι μιὰ μί μῆσις καί παρωδία τῶν ἐπισκέψεων πού κάνουν οἱ μεγάλοι. Μά τί τὰ θέλομε αὐτά ; Ξεχνᾷς ὅτι ~~ἐπιπλέκονται~~ ^{μπαῖνομε} σέ Μεγάλη Ἑβδομάδα καί ἔχομε ἄλλα πιό ἀνδιαφέροντα πράγματα νά ποῦμε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν τό ξεχνῶ καθόλου καί εἶχα ὑπ' ὄψι μου νά σοῦ πῶ ὅτι τό μεγάλο Σάββατο, ὑπῆρχαν μερικὰ καταστήματα πού μένανε ἀνοιχτά ἕως τὰ μεσάνυχτα καί μετά τὰ μεσάνυχτα ἀκόμη.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταστήματα τροφίμων, χασάπικα καί μπακάλικα γιά τοὺς καθυστερημένους ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' αὐτά βέβαια, μά ὄχι τόσο πολύ ὅσο τὰ κουρεῖα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τὰ κουρεῖα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Οἱ περισσότεροὶ ἀθηναῖοι, ἰδίως τῶν λαϊκῶν τάξεων, περίμεναν νά κόψουν τὰ μαλλιά τους τό Μεγάλο Σάββατο τό βράδυ. Σειρά σχηματίζανε στά κουρεῖα οἱ ἀθηναῖοι, περιμένοντας καθένας τὴν σειρά του.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Βλέπεις ἡ Λαμπρή, ἦτανε ἓνα χρονολογικὸ ὄροσημο γιά πολλές δουλειές. Μεγαλώνανε τὰ μαλλιά τοῦ ἀθηναίου. Τοῦ ἔλεγε ἡ γυναῖκα του : Δέν κόβεις τὰ μαλλιά σου Μανώλη ; Ἄσε, τὴν Λαμπρή, ἀπαντοῦσε ὁ σύζυγος Μανώλης, γιά νά εἶμαι φρέσκος...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐλεγε πάλι ἡ σύζυγος : Τὰ παιδιὰ θέλουνε παπούτσι...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Θα τοὺς πάρωμε τὴν Λαμπρή...

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι'έξω άπ'αυτό, είχε δημιουργηθεί κι'ένα επίρρημα για τήν άναβολή πληρωμής τών όφειλών.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τήν Λαμπρή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι. Εώλαμπρα... Μετά τήν Λαμπρή δηλαδή. "Ελεγε ό ράφτης σ'ένα πελάτη του : Κύριε Νικολάκη, τί θά γίνη για έκεινο τό κουστούμι πού μου χρωστάτε...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καημένε Προκόπη, βρήκες τήν έποχή ; "Ασε, ξώλαμπρα...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εώλαμπρα... "Ητανε πραγματικά όπως τό εΐπες ένα χρονολογικό όρόσημο ή Λαμπρή. Εώλαμπρα : δηλαδή, νά περάσουν τά έξοδα τής Λαμπρής και βλέπομε... "Ομως ή Λαμπρή, ήτανε και όρόσημο τής άλλαγής του καιρού. "Αρχιζε ή άνοιξις... και μαζί μέ τήν άνοιξι, οι κανταδόροι τροποποιούσανε και τίς καντάδες τους και λέγανε : Κοίταξε ή φύσις γύρω... μ'όμορφιές τήν γή στολίζει...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καλά πού τό θυμηθηκες αυτό τό γλυκύτατο τραγούδι, για νά μās τό πη ή Κλειώ.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Κοίταξε ή φύσις γύρω
μ'όμορφιές τήν γή στολίζει
και ή άνοιξις σκορπίζει
άνθη, φώτα κι'εΰφδιές...
- Κι'όμως φεύγεις και μ'άφήνεις
για νά πās μαυρά στά ξένα
- Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εΐχαμε άλλη μιá προπασχαλινή έιδέλωσι στα παλαιά χρόνια πού διατηρεΐται ακόμη και σήμερα. 'Από τήν Μεγάλη Πέμπτη, σε κάθε γωνιά όδού, στηνόντουσαν τραπεζάκια πού πουλούσανε κεριά για τόν 'Επιτάφιο και λαμπάδες για τήν 'Ανάστασι
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μόνο κεριά και λαμπάδες ; Εεχνās τά πυροτεχνήματα και τά φεγγαλινά... καθώς και πολύχρωμα φανάρια.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ετοιμαζότανε τό Πάσχα τό φωτιστικόν και τό βροντώδες. Στο σπίτι, ό άθηναϊος καθάριζε τό πιστόλι του. Του έλεγε ή γυναΐκα του : Τί τό θέλεις αυτή 'Αναστάση ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Τό έτοιμάζω Βαγγελιώ μου. Μεθαύριο ἔχομε Ἀνάστασι. Θ' ἀναστηθῆ ὁ Κύριος. Νά μήν τό μπουμπουνίσω λιγουλάκι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Δυσανασχετοῦσε ἡ κυρία Βαγγελιώ, μά τί νά κάνη ; Ἀνάστασις θά ἦτανε καί ἔπρεπε νά τό μπουμπουνίσῃ ὁ σύζυγος. Μπάμ - μπάμ - μπάμ - μπάμ... Ἡ Χωροφυλακή ἐξέδιδε διαταγές. Ἀπαγορεύονται ἀύστηρῶς αἱ κροτίδες καί οἱ πυροβολισμοί... Δέν βαρύνεσαι... Ποιός ἄκουγε τέτοιες συστάσεις ; Τήν νύχτα τῆς Ἀναστάσεως, ἡ Ἀθήνα θά μετεβ' ἄλλετο σέ πεδίο μάχης. Δεξιᾶ κι ἄριστερά πέφτανε σμπάρα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Εὐτυχῶς στά χρόνια μας αὐτό τό κακό περιωρίστηκε κάπως. Ὅμως ἐξακολουθοῦν μερικοί φανατικοί ἐορτασταί τῆς Λαμπρῆς νά θέλουνε τήν Ἀνάστασι βροντώδη καί ἠχηρώτατη. Σέ χρόνια ὅμως παλαιότερα, φαντάζομαι τί θά γινότανε...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Κανένας δέν πήγαινε στήν Ἀνάστασι χωρίς πυρομαχικά. Τά βαρελότα, οἱ τρακατροῦνες, τά χαλιούνια ἦτανε στήν ἡμερησία διάταξι. Καί δέν εἶχανε μόνο κίνδυνο γιά τόν κόσμον, μά καί γιά τοὺς ἑδίοσους τοὺς κατασιευαστάς. Ὁ Σταθμός Πρώτων Βοηθειῶν εἶχε πάντα ἐξαιρετική κίνησι τήν νύχτα τῆς Ἀναστάσεως, γιατί δέν ἦτανε λίγα τά χέρια πού ἀρπάζανε ἀπό τά βεγγαλιὰ. Σιέφου ἄτι πολλές ἀθηναῖες φροντίζανε νά φορέσουν παλαιά φοῦστα στήν Ἀνάστασι, γιά νά μήν τσουρουφλιστῆ τό φουστάνι τους ἀπό τίς τρακατροῦνες πού σερνόντουσαν στό χῶμα ἀφήνοντας μικρές φωτιές καί μεγάλους κρότους...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Νομίζω ἀγαπητέ μου Δημήτρη ὅτι αρκετά εἶπαμε γι' ἀπόψε καί πρέπει νά τελειώσωμε τήν φλυαρία μας μέ κανένα εἶθυμο τραγοῦδι τῆς ἐποχῆς... Ἡ Κλειώ ἄς τό διαλέξῃ μόνη της.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου)

Αὐτός εἶναι ὁ ἔρωσ
γεννιέται μέ μιὰ ματιᾶ
σάν τήν φωτιᾶ ἀνάβει
καί πάλι σβήνεται σάν τήν φωτιᾶ...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.